

10-07-2016 Antonius van Padua

+ Welkom in deze liturgieviering waar, zoals elke zondag opnieuw, een grondtoon klinkt met variaties daarop. De grondtoon, de vaste waarde van onze liturgische bijeenkomst is het delen van brood en wijn in herinnering aan het leven, de dood en verrijzenis van Jezus. De variatie komt uit woord en lied die steeds weer een ander aspect van het dagelijks leven in het licht stellen. Dat licht op ons dagelijks leven heet vandaag 'wet en geboden'. Hoe kunnen wet en geboden een licht zijn, een lamp voor onze voeten, richtingwijzers op onze weg? De Schrift geeft op die vraag steeds weer verrassende antwoorden. Ook vandaag kunnen wij met nieuwe ogen kijken naar oude rituelen en teksten, misschien al tot vervelens toe bekend. Dat geeft ons de kans om een beetje dichterbij de kern van leven en geloven, ook als het gaat om wet en geboden. Zingen wij 'Heer, ontferm U'.

Kyrie   *Gloria*

Gebed

God, ontsteek een vonk van Uw eeuwigheid in onze tijd. Maak ons elk moment nieuw. Laat ons deze dankzegging vieren en laat ons Uw woord horen als een oud en nieuw verhaal. Wek het bewustzijn van Uw aanwezigheid onder ons. Amen

Deuteronomium 30: 10-14   *Lucas 10: 25-37*

Overweging

De geboden die ik u vandaag geef zijn niet te zwaar. Ze zijn niet in de hemel en niet aan de overkant van de zee. Nee, ze zijn heel dichtbij, u kunt ze in u opnemen en ze u eigen maken; u kunt ze volbrengen. Aldus zongen we in de tussenzang en lazen we in het Bijbelboek Deuteronomium, dat betekent letterlijk 'tweede wet'. Het bevat de wetgeving van Mozes en is de grondslag van alle wetgeving in Israël.

In het algemeen komt er bij mij (en ik denk bij velen van u) niet een onbekommerd en vrolijk gevoel op wanneer het gaat over wet en gebod. Eerder zwaar dan niet zwaar; eerder van bovenaf dan van binnenuit; eerder eisend dan uitnodigend. Ook de vraag die een wetgeleerde aan Jezus stelt leidt niet tot onbekommerde en vrolijke gevoelens: 'wie is mijn naaste?'. Het is eerder een confronterende vraag. Ze komt bij de wetgeleerde op als Jezus heeft verteld wat je moet doen om deel te krijgen aan eeuwig leven: 'God beminnen en je naaste als jezelf'. Wie God is, dat weet de wetgeleerde wel, maar wie is die naaste? Dat is zijn vraag en die kan op allerlei momenten, ook nu, een schrijnend gevoel veroorzaken. Bijvoorbeeld. Als je op t.v. drommen mensen ziet die door droogte of ander natuurgeweld op de rand van leven en dood staan. Naasten? Als je een bedelaar ziet bij de supermarkt. Een naaste? Als je voelt dat je een vriend of een familielid onvoldoende nabij bent. Mijn naaste? Wie moet ik liefhebben? Mijn naaste als mezelf –maar wie is mijn naaste?

Als antwoord op die vraag vertelt Jezus het verhaal van de barmhartige Samaritaan, misschien wel de bekendste parabel uit het Nieuwe Testament. Geen beschouwing, geen theorie over

wie onze naaste is. Een verhaal waarbij je persoonlijk betrokken raakt. Je hart wordt aangesproken, je emoties, je passies. Een verhaal over de kunst van leven.

De parabel over de barmhartige Samaritaan doet niet alleen beroep op onze oren, maar ook op onze ogen, op het hele lichaam. Het is heel goed mogelijk dat u zich bij het luisteren heeft vereenzelvigd met de priester, de leviet, de Samaritaan of het slachtoffer. Welke rol past het meest bij me? De rol van Priester of Leviet, die het slachtoffer zien, maar aan hem voorbijgaan? De rol van Samaritaan, die hem liefdevol verzorgt? De rol van het slachtoffer?

Natuurlijk hebben we allemaal iets van alle vier. Maar hoe zie jij jezelf vooral? In de rol van onverschillige of van meelevende? Zondaar of heilige? Misschien voel je je het meest verwant met het slachtoffer, underdog aan de kant van de weg, in de hoek waar de klappen vallen? De parabel daagt ons uit een positie in te nemen. De plek die je inneemt, zegt veel over wie je bent, welk beeld je hebt van jezelf en van de wereld om je heen.

Je inleven in het verhaal kan ook door er naar kijken. Er zijn in de geschiedenis van de kunst tientallen mooie schilderijen van gemaakt. Van Gogh heeft het aangrijpend geschilderd: de Samaritaan hijst de gewonde op zijn ezel terwijl de priester en de leviet in de verte doorlopen. Rembrandt heeft het verhaal meerdere keren geëts, op het moment dat de Samaritaan het slachtoffer thuisbrengt bij een herberg.

In die schilderijen zie je de fysieke kant van het verhaal. Het gaat over lichamelijke nabijheid en het ontlopen daarvan, het wel zien van een ander, maar toch je hoofd afwenden. Het zien, aanraken, ondersteunen en oprichten van een lichaam, het geduldige verzorgen van lelijke wonden – het wordt allemaal zo uitgebeeld dat je het met handen kunt tasten.

Ook kijkend naar de kunstzinnige uitbeeldingen, kan de vraag opkomen met wie ik me vereenzelvig. Prijs ik de Samaritaan, begrijp ik de priester of de leviet? Het is opmerkelijk dat in de geschiedenis van de kerk het verhaal meestal zo wordt gelezen dat de Barmhartige Samaritaan het beeld van Christus zelf is, de grote Helper en Genezer, een rol waar de meeste mensen eigenlijk wel voor zouden willen kiezen, maar waar ze zichzelf een maatje te klein voor vinden. Maar past die rol ons dan helemaal niet?

Gelukkig toch wel. Er zijn Samaritanen onder ons, die gewoon doen wat hun hand vindt om te doen, die, alsof het de gewoonste zaak van de wereld is zich belangeloos in dienst stellen van anderen. Mensen die er, zonder het heldendom van ‘kijk mij eens’, gewoon zijn voor anderen. Een buddy biedt gezelschap aan mensen die doodziek zijn. Een vrijwilliger bezoekt regelmatig een eenzame met een verstandelijke beperking. Een gepensioneerde gaat zich inzetten voor een goed doel.

Ja, je mag de barmhartige Samaritaan vergelijken met Christus, zoals trouwens alle mensen van goede wil. Het is als met het Christusbeeld dat overeind staat in een door oorlog verwoeste kerk, maar zonder handen. Iemand heeft er een opschrift bij geschreven: ‘ik heb geen andere handen dan die van jou’. De barmhartige Samaritaan als beeld van Christus: hij huist niet per se in superhelden of in buitengewone mensen, maar in mensen van vlees en bloed die deze menselijkheid in elkaar herkennen. Het gebod van de naastenliefde is niet te hoog en niet te zwaar, maar er gebeurt steeds weer een wonder als mensen dit gebod volbrengen.

Voorbede

Eeuwige, wij bidden U:

Laat ons gaan op de weg van Jezus van Nazareth,

Verlicht ons op die weg, opdat wij wandelen in vreugde.

Prent uw wet en uw geboden in ons hart, niet als een zware last,

Maar als kostbare wegwijzers voor ons doen en laten

Laat ons zingend bidden ...

Voor allen die zich christen mogen noemen,

Dat zij en wij bewogen worden door het onrecht en het leed dat in onze wereld is.

Zodat wij in beweging blijven voor een humanere wereld.

Laat ons zingend bidden...

Voor de barmhartige Samaritanen in ons midden:

Dat zij zich niet laten ontmoedigen,

Dat zij zorgzaam aanwezig blijven bij hen die gewond zijn geraakt door het leven.

Versterk in ons het besef dat goddelijk werk gebeurt door menselijke handen.

Laat ons zingend bidden...